

Ur Riksdagsbeslut för den nya lärarutbildningen (Sverige) 100428:

Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU16

Ny lärarutbildning

[Betänkande 2009/10:UbU16](#)

[Utskottets förslag och kammarens omröstning](#)

Sammanfattning av beslutet

Riksdagen har beslutat att lärarutbildningen ska göras om.

Dagens allmänna lärarexamen ska ersättas av fyra nya: förskolläraryxamen, grundläraryxamen, ämnesläraryxamen och yrkesläraryxamen.

I högskoleförordningen ska målen för de nya examina preciseras. Där kommer det också att framgå hur mycket en lärare ska läsa av vissa ämnen.

Utbildningsvetenskap blir ett nytt ämne för alla. I utbildningsvetenskap kommer exempelvis ledarskap, konflikthantering, bedömning och betygssättning att ingå.

Kraven på universitet och högskolor som utbildar lärare skärps. De som vill arrangera lärarutbildningar måste ansöka om examenstillstånd hos Högskoleverket. Det gäller även de som redan anordnar lärarutbildning. Samtidigt försvinner kravet på att högskolor som kan ge lärarexamen ska ha ett särskilt organ som ansvarar för utbildningen.

Lagändringarna kommer börjar gälla den 31 december 2010.

Riksdagsskrivelse: 2009/10:248 **Debatt:** Protokoll [2009/10:111](#)
(2010-04-28) **Beslut:** Protokoll [2009/10:111](#) (2010-04-28)

Utbildningsvetenskaplig kärna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om perspektiv som bör genomsyra lärarutbildningen och om obligatoriska ämnen inom utbildningen.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Propositionen

Regeringen gör i propositionen bedömningen att centrala och generella kunskaper för lärare och förskollärare bör utgöra en utbildningsvetenskaplig kärna. Studier inom den utbildningsvetenskapliga kärnan bör omfatta 60 högskolepoäng.

I Högskoleverkets utvärderingar har det allmänna utbildningsområdet kritiserats. I utvärderingen från 2005 (Högskoleverket 2005:17 R) pekade exempelvis Högskoleverket på de svårigheter som uppstår när studenter med olika inriktningar ska samläsa. Det kan t.ex. vara svårt att ge undervisning och hitta litteratur som är lika relevant för alla verksamhetsområden och för alla inriktningar. Högskoleverket menade att målsättningen att det allmänna utbildningsområdet skulle rymma tvärvetenskapliga studier, verksamhetsförlagd utbildning, centrala kunskapsområden och eventuellt även ett examensarbete, samt dessutom kunna utgöra en bas för forskarutbildning inom det utbildningsvetenskapliga området, var i det närmaste ogörlig. I flera fall har det snarare inneburit att väsentliga delar inte har ingått. Högskoleverket ansåg därför att en uppstramning av det allmänna utbildningsområdet var nödvändig, och samtliga lärosäten rekommenderades att se över utbildningens upplägg.

I den efterföljande utvärderingen 2008 (Högskoleverket 2008:8 R) konstaterade Högskoleverket att kravnivåerna och progressionen inom det allmänna utbildningsområdet hade förbättrats men att förändringstakten vid flera av lärosätena var alltför långsam. Det fanns också för få disputerade lärare som undervisade inom det allmänna utbildningsområdet.

Utredaren har föreslagit att ett antal områden bör ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Exempel på sådana områden är utveckling och lärande, läroplansteori och allmändidaktik samt sociala relationer, konflikthantering och ledarskap. Kunskaper i flera av de föreslagna områdena har bl.a. efterlysts i svaren till utredningens enkät till nyutexaminerade lärare. Det innebär att dessa aspekter i dag sannolikt ofta saknas i lärarutbildningen, något som också stöds av Högskoleverkets utvärderingar.

Regeringen instämmer med utredarens förslag om vad som bör ingå i

den utbildningsvetenskapliga kärnan och avser att reglera detta i examensordningen, bilaga 2 till högskoleförordningen. Regeringen bedömer således att centrala och generella kunskaper för lärare och förskollärare bör utgöra en utbildningsvetenskaplig kärna. Studier inom den utbildningsvetenskapliga kärnan bör omfatta 60 högskolepoäng.

Regeringen håller i princip med de remissinstanser som menar att det inte bör ske en detaljreglering av den utbildningsvetenskapliga kärnan. Men mot bakgrund av de problem när det gäller innehållet i och strukturen på det allmänna utbildningsområdet som beskrivits ovan bedömer regeringen att den utbildningsvetenskapliga kärnan bör regleras tydligare än det allmänna utbildningsområdet. Regeringen avser därför att reglera inte bara den utbildningsvetenskapliga kärnans omfattning utan också målen för den, alltså vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som ska utvecklas inom ramen för den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Motionerna

I motion 2009/10:Ub3 yrkande 8 anför Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna att regeringen är otydlig i sin anvisning av perspektiv och områden som ska genomsyra lärarutbildningen. I stället anför motionärerna att flera relevanta perspektiv, såsom genus, hbt, hållbar utveckling och betydelsen av hur IT kan användas och läras ut, ska genomsyra hela lärarutbildningen, inte bara den gemensamma utbildningsvetenskapliga kärnan. Vidare anför motionärerna att lärosätena själva ska kunna besluta huruvida ett område ska utgöra ett självständigt eller obligatoriskt moment i utbildningen eller integreras i andra delar av utbildningen.

I motion 2009/10:Ub233 (fp) begärs ett tillkännagivande om att kunskaper om genusperspektiv ska vara obligatoriska i alla lärarutbildningar. Motionären anför att det därför bör införas tydligare regler för hur genusundervisningen i lärarutbildningarna ska vara utformad.

I motion 2009/10:Ub364 (s) begärs att regeringen följer utvecklingen vad gäller lärarutbildningarnas genusperspektiv. I motionen framförs vidare att den pedagogiska delen på högskolorna även bör innefatta genusvetenskap och att regeringen bör uppmärksamma genusvetenskapens betydelse i lärarutbildningarna än mer.

I motion 2009/10:Ub460 (m) yrkande 2 begärs en översyn av möjligheterna att införa genuspedagogik som en integrerad del av lärarutbildningen.

I motion 2009/10:Ub503 (s) yrkande 3 framförs att blivande lärare

bör lära sig hantera de vanligaste förekommande fördomarna om homo- och bisexualitet samt kunna uttrycka samhällets syn på homo- och bisexuell kärlek såsom jämställd med heterosexuell kärlek. Därför bör kunskap om homo- och bisexuella samlevnadsformer ingå som en del av lärarexamen.

I motion 2009/10:Ub237 (c) yrkande 1 anförs behovet av obligatorisk lärarutbildning i sex och samlevnad. Sex och samlevnad och genusfrågor bör, enligt motionären, införas som ett obligatoriskt inslag i en ny lärarutbildning. Också i motion 2009/10:Ub325 (kd) yrkande 1 begärs att ämnet sex och samlevnad görs till ett obligatorium i lärarutbildningen.

I motion 2009/10:Ub352 (s) yrkande 1 anförs behovet av utbildning i sexualundervisning på lärarutbildningen. Motionärerna skriver att undervisningen på lärarhögskolorna och i de pedagogiska utbildningarna måste förbättras och omfatta fler. I motion 2009/10:Ub377 (s) yrkande 2 anförs vikten av att sex och samlevnad poängteras i lärarutbildningen. I motion 2009/10:Ub378 (s) anförs att regeringen bör se över förutsättningarna för hur sexualundervisning på bästa sätt kan ingå i lärarutbildningen. Denna uppfattning framförs också i motion 2009/10:Ub475 (s) där motionären yrkar att sex och samlevnad bör ingå som ett ämne i lärarutbildningen. Även i motion 2009/10:Ub542 (m, v, fp, c, kd) framförs krav på obligatorisk lärarutbildning i undervisning i sex och samlevnad.

I motion 2009/10:Ub292 (m) yrkande 2 anförs behovet av ökade inslag av undervisning om företagande och entreprenörskap inom flertalet utbildningsformer, inklusive lärarutbildningen. Motionärerna anser att behovet av ökade kunskaper i dessa ämnen bör beaktas vid utformningen av den nya lärarutbildningen.

I motion 2009/10:Ub431 (kd) begärs att konflikthantering ska vara ett obligatoriskt moment i lärarutbildningen.

Utskottets övervägande

Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den utbildningsvetenskapliga kärnan bör regleras. Utredaren har föreslagit att ett antal områden bör ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Exempel på sådana områden är utveckling och lärande, läroplansteori och allmändidaktik samt sociala relationer, konflikthantering och ledarskap. I likhet med regeringen instämmer utskottet med utredarens förslag om vad som bör ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan och välkomnar regeringens avsikt att reglera detta i

examensordningen.

Utskottet menar, liksom regeringen, att flertalet av de angelägna områden som motionärerna, liksom remissinstanserna, tar upp, exempelvis jämställdhet, tillgänglighet och rättigheter för elever med funktionsnedsättning, hållbar utveckling samt sex och samlevnad, bör kunna rymmas inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Även principer, värderingar och metoder för hållbar utveckling bör kunna integreras i olika aspekter av utbildning och lärande. I likhet med regeringen anser dock utskottet att lärosätena bör ansvara för den närmare bedömningen av vilka kurser som bör ingå i den utbildningsvetenskapliga kärnan och för innehållet i dessa. Det är där kompetens finns för att avgöra vad utbildningarna i detalj ska innehålla för att en student ska uppnå målen i examensbeskrivningen. Detta bör således inte vara en fråga för regeringen eller riksdag.

UbU16 Ny lärarutbildning

Punkt 2 (Fyra nya yrkesexamina)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet

141 för res. 1

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 83 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 107 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 13 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Ämnesspecialister)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

141 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 1 -

För res. 2: 108 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 13 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 4 (Fritidspedagoger)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

142 för res. 3

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 1 -

För res. 3: 108 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 13 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 5 (Utbildningsvetenskaplig kärna)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

141 för res. 4

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 1 -

För res. 4: 107 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 23 s, 15 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.